

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3278/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozók 2021. január 14-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozók egy kölcsön visszafizetése iránti polgári per alperesei voltak mint kölcsönfelvevő adós I. rendű alperes, illetve mint készfizető kezes II. rendű alperes. Az indítvány alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] Az I. rendű alperes a felperestől 2007-ben svájci frank alapú kölcsönt vett fel egy Honda Civic 1.6 Sport típusú autó megvásárlására. A felek a futamidőt 96 hónapban határozták meg, és rendezték a havonta fizetendő törlesztőrészleteket. 2012 novemberében az adós késedelembe esett, erre tekintettel a kölcsönadó a szerződést felmondta, és a kölcsön fennmaradó törlesztőrészleteit lejárttá tette, majd fizetési meghagyással kérte azok egyösszegű megfizetését. Az ellentmondás folytán perré alakult elsőfokú eljárásban a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) Gazdasági Csoport 11.P.300.890/2013/14. számú ítéletével a felperes, azaz a kölcsönadó kérelmének helyt adva egyetemlegesen kötelezte az alpereseket 2 336 896 Ft és annak kamatai, valamint a perköltség megfizetésére. Az alperesek kifogásait megalapozatlannak találta; így nem találta megalapozottnak azt, hogy a kereset elkésett volna, mivel a felperes a keresetlevelet a 15. napon benyújtotta, sem azt, hogy a szerződés kötelező tartalmi elemei nem szerepeltek volna a szerződésben, mert ténylegesen minden kötelező elemről rendelkeztek a felek, sem pedig azt, hogy a szerződés – pusztán amiatt, hogy a svájci frank alapú kölcsönt forintban kellett törleszteni – jó erkölcsbe ütközött volna, és így semmis lenne. Erdemben pedig a felperes érvelését fogadta el, megállapítva, hogy az I. rendű alperes mintegy 125 ezer forinttal késedelembe esett, így a szerződés felmondása, a kölcsönösszeg lejárttá tétele és annak egy összegben történő megfizetésének követelése jogszerű.
- [4] Az alperesek fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék több alkalommal is felfüggesztette az előtte folyamatban volt eljárást, mivel megítélése szerint a meghozandó döntés egyrészt az Európai Unió Bírósága előtt akkor folyamatban levő eljárásoktól, másrészt a Kúria jogegységi eljárásának eredményétől függött; emiatt a másodfokú eljárás mintegy hat évet vett igénybe. A másodfokú bíróság végül 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alpereseket egyetemlegesen terhelő marasztalási összeget néhány százalékkal, 2 237 504 Ft-ra és annak késedelmi kamataira leszállította.
- [5] A másodfokú bíróság nem találta jogszabálysértőnek, hogy az elsőfokú bíróság az alperesi kifogásokat alaptalannak minősítette és azokat elutasította. Egyetértett a PKKB-val abban is, hogy a törvényi feltételek szerinti szerződési elemek szerepeltek a szerződésben, így a felek, a szerződés tárgya és tartalma egyértelműen meglettek határozva, ahogyan az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás is megfelelő volt, és az ezt tartalmazó szöveget – az alperesi hivatkozással ellentétben – nem kellett volna nagy, piros betűkkel írni. A kezesi szerződés érvénytelenségére történő alperesi hivatkozást sem találta megalapozottnak, mivel a kezes a kezesi szerződésben aláírásával igazolta, hogy a kölcsönről szóló alapszerződést ismerte, és annak tudatában vállalt készfizető kezességet. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy az alpereseket terhelik az árfolyamkockázatból eredő kötelezettségek. Az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére tekintettel utólagosan

alkotott jogszabályi rendelkezésekre tekintettel, ezek hatálybalépése után pedig a felperes az elszámolást ténylegesen, a másodfokú eljárás alatt módosította, és kereseti követelését leszállította; az alpereseket így ezzel összefüggésben sem érte jogtalan kár. Végül a késedelmi kamatok meghatározásából sem érte őket ilyen kár, mivel a per folyamán bármikor lehetőségük lett volna a szerződés teljesítéseként az elmaradt törlesztőrészeket egyösszegű megfizetésére.

- [6] A felperes a bírósági eljárás felfüggesztése alapjául szolgáló európai bírósági és kúriai határozatokra, valamint a jogszabályi változásokra tekintettel kereseti kérelmét vagylagosan tartotta fenn: a szerződés felmondásának jogszerűségétől függően vagy (a felmondásra alapítva) 2 091 714 Ft és kamatai vagy (ha a felmondás utólagosan jogszerűtlennek minősülne) az elmaradt alperesi törlesztésekre tekintettel 2 237 504 Ft megfizetésére kérte az alpereseket egyetemlegesen kötelezni. Mivel az árfolyamrészről és az egyoldalú szerződésmódosításból eredő, az időközben bekövetkezett jogszabályi változásokból utólagosan következő érvénytelenségi okokat a fentiek szerint a felperes a másodfokú eljárás alatt kiküszöbölte, vagyis a felek közötti elszámolás e jogszabályi rendelkezéseknek immáron mindenben megfelelő volt, így a Fővárosi Törvényszék utóbbit, vagyis a felmondás jogszerűtlenségét találta megalapozottnak, erre tekintettel ítéletében az így létrejött helyzetről és az abban kialakuló (az előbbi helyzetre irányadó jogi megoldásból fakadó következményektől mindössze mintegy kétszázezer forinttal különböző) alperesi kötelezettségről rendelkezett.
- [7] 3. Az indítványozók, a per korábbi alperesei a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a támadott döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével. Kérték azt is, hogy a támadott törvényszéki döntést „olyan iránymutatással” semmisítse meg az Alkotmánybíróság, „hogy a Kúria a másodfokon eljáró bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítsa”.
- [8] Érvelésük szerint a jogerős ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárás-hoz való joguk részét képező, „kellő időben történő hatékony és átlátható eljárás-hoz való jogot”, a fegyver-egyenlőség elvét, valamint az „önkényes bírói mérlegelés” tilalmát, továbbá ezekkel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogukat sértette. Mindezt egyrészt azért, mert az eljárás hat évig tartott; másrészt mert a bíróság több alkalommal is elfogadta a felperes – bár jogszabályi rendelkezések és az irányadó európai bírósági és kúriai gyakorlat változásából eredő – keresetváltoztatását, míg az alperes érdemi védekezését, új – noha már az elsőfokú eljárásban is hivatkozható, de akkor nem hivatkozott – tényekre való hivatkozását ellenben nem; harmadrészt mert a felperesi keresetváltoztatásokkal az eljárás az alperesek szerint lényegében egyfokúvá vált, mert az ott felhozott új érveken alapuló másodfokú bírói döntéssel szemben nem volt újabb jogorvoslat biztosítva.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joggal kapcsolatos érdemi, alkotmányjogilag releváns érvelés – túl azon a sematikus hivatkozáson, hogy „a pervezetesség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettséget, ideértve a perköltség-teljesítési kötelezettséget, a vagyoni hátrány pedig sérti a tulajdonhoz való jogot” – teljesen hiányzik. Azt, hogy az indítványozók valójában nem anyagi alapjogi, hanem kizárólag vélt eljárási alapjogi sérelmük miatt fordultak az Alkotmánybírósághoz, mutatja, hogy az indítványozók külön hangsúlyozzák, hogy alkotmányjogi panaszuk „kizárólag a másodfokú bíróság eljárását és nem az ítélet indokolásában szereplő anyagi jogi álláspontot kifogásolja”.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban egyrészt a másodfokú bíróság által megállapított tényállást, másrészt a másodfokú eljárás bírói pervezetésének módját kifogásolják; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A panasz lényegi állítása, hogy a másodfokú bíróság számos olyan eljárási szabálysértést követett el, amelyek a bizonyítás mikéntjével, a bizonyítandó tények körének meghatározásával és az ebből fakadóan megállapított ítéleti tényállással kapcsolatosak. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját, illetve a bírósági bizonyításfelvétel és a tények megállapítása módszerének kritikáját foglalja magában, ezért

az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.

- [12] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése, beleértve az eljárási rendelkezések értelmezését is, a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [13] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/65/2021.

